

Konferencija – seminaras „SOCIALINIO IR EMOCINIO UGDYMO BŪKLĖ GEROS MOKYKLOS KONCEPCIJOS KONTEKSTE“

2024 m. gruodžio 5–6 d.
Birštonas

Šiandien apie vakar

Diskusijų grupėse apibendrinimas

1

Socialinės-emocinės kompetencijos– ugdymosi kryptis ar terpė ugdymuisi? Kaip veikiamo?

2

Kas padeda ugdyti socialines-emocines kompetencijas ir kaip spręsti kliuvinius?

3

Kokios iškyla užduotys savivaldybei, įgyvendinant socialinį-emocinį ugdymą?

4

Kaip „išmatuoti“ socialinio-emocinio ugdymo kokybę?

1

Socialinės-emocinės
kompetencijos– ugdymosi
kryptis ar terpė ugdymuisi?
Kaip veikiamo?

Ugdymosi kryptis ar terpė?

Filosofinis klausimas į kurį sunku rasti atsakymą bei sunku atskirti

Ugdymo kryptis

- Kaip retorinis klausimas – tikslas pateisina priemones ar priemonės pateisina tikslą. Ir tai, ir tai labai svarbu;
- Jei sintezuoti su teorija, perauga į ugdymą;

Terpė

- Terpė, nuo kurios priklauso mokinių pasiekimų rezultatai;
- Socialinė emocinė kompetencija – kryptis, kuri turi padėti kurti terpę saugiai aplinkai.

Kas veikia?

- Homogeniška kultūra, nėra labai didelių kultūrinių skirtumų kaip kitose šalyse – kultūriniai aspektai, religija;
- Pokyčių įgyvendinimas yra lengvesnis, nes mažesnė populiacija, palanki klimatinė zona, kylanti ekonomika;
- Įtraukusis ugdymas yra gerai, ne naujiena. Jau suprantama kaip visų vaikų įtrauktis;
- Dėmesys socialinių emocinių kompetencijų klausimui – geros mokyklos koncepcija, ugdymo planai, gyvenimo įgūdžių programa;
- Daug mokymų šia tematika mokytojams, švietimo pagalbos specialistams;
- Mokyklose yra daugiau pagalbos specialistų, veikia VGK;
- Tyrimais pagrįstos, patikimos prevencinės programos.

Spręstini klausimai

- Atskirties problema, ne vienodos galimybės mieste kaime;
- Stebėsenos, pokyčių matavimo trūkumą;
- Lietuviškas mentalitetas – kuklumas lyderystės stoka – stabdo emocinių socialinių kompetencijų ugdymą
(„Mokytojai atsparūs naujovėms”: emocijų slopinimas, nemokėjimas valdyti jausmų ir emocijų, atsparumo trūkumas)
- Trūksta mokytojų kokybiškam darbui su gyvenimo įgūdžių programa (*liepia vesti pamokas dalykininkams*);
- Brandus mokytojų amžius – motyvacijos stoka keistis, tobulėti;
- Vertikali vadyba.

Ką keisti?

Mokyklos lygmeniu

- Skatinti dalintis gera socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo patirtimi;
- Atsakingiau elgtis mokykloms, jų vadovams – tvarkytis atsakingiau;
- Visi mokyklos darbuotojai turėtų tobulinti kvalifikaciją;
- Labiau išnaudoti socialines valandas savanorystei;
- Gerinti komunikaciją visais lygmenimis, tai labai svarbu ryšiams ir susikalbėjimui.

Savivaldybės lygmeniu

- Didinti teisinių paslaugų prieinamumą mokykloms;
- Sudaryti sąlygas jaunimui dalyvauti veiklose savivaldybėse (*savivalda, jaunimo organizacijos*);
- Laikytis bendro požiūrio į socialinį-emocinį ugdymą;
- Daugiau skirti lėšų kvalifikacijos tobulinimui
- Burti socialinius partnerius – NVO, verslas, savanorystė
...

Nacionaliniu lygmeniu

- Grįžti prie geros mokyklos koncepcijos ir ją „išversti į žmonių kalbą“;
- Reikėtų nacionalinio susitarimo – neskleisti neigiamos žinios apie švietimą;
- Didinti švietimo įstaigos savarankiškumą priimant sprendimus, vadovai neturi svertų priimti sprendimus;
- ŠMMS ir SAM didesnis bendradarbiavimas planuojant ir finansuojant veiklas;
- Papildomas finansavimas prevencinių programų ikimokykliniame ir pradiniam ugdyme.

Kai geresnė komunikacija, tada nėra konfliktų

2

Kas padeda ugdyti
socialines-emocines
kompetencijas ir kaip
spręsti kliuvinius?

Padedą ugdyti socialines-emocines kompetencijas

Mokyklos lygmeniu

- Mokytojų darbo aplinkos gerinimas, emocinės gerovės gerinimas: sudaromos sąlygos mokyklos personalui pasikalbėti su psichologais;
- Nuotolinės konsultavimo paslaugos teikiamos mokytojams: šalia mokyklos, psichologai, konsultacijos telefonu, išorinis žmogus;
- Cikliškas ir nuolatinis pedagogų socialinių-emocinių kompetencijų mokymas, jų kvalifikacijos didinimas;
- Nuolatinė komunikacija su tėvais ir bendradarbiavimas;
- Švietimo pagalbos padalinių stiprinimas;
- Neskubėjimas įgyvendinti pokyčius. Pirmiausia įsivertinimas ir pasimatavimas, o tik tada konkrečių pokyčių vykdymas.

Grėsmės mokyklos lygmeniu

Vidiniai veiksniai

- Asmeninis mokytojo požiūris į mokinius ir asmeninis socialinis-emocinis pajautimas;
- Mokytojų požiūris į kompetencijų ugdymą, sunku paaiškinti socialinių-emocinių kompetencijų svarbą;
- Gebėjimas pažinti savo emocijas; Mokytojams taip pat reikia psichologinės pagalbos;
- Švietimo bendruomenė nejaučia institucinio saugumo, todėl reikia keisti vertybes, kad vaikai, pedagogai, tėvai jaustųsi saugūs.

Išoriniai veiksniai

- Mokytoju amžėjimas;
 - Švietimo pagalbos specialistų trūkumas;
- Organizacijos veiksniai
- Bendradarbiavimo trūkumas;
 - Prastas mokinių mokyklos lankomumas.

Pareda savivaldybės lygmeniu

- Visos mokyklos savivaldybėse susitarimai ir taisyklės, vienodas požiūris į socialinį-emocinį ugdymą;
- Problemų specifika - - > konkretus sprendimo būdas. Jį taikyti mokykloms;
- Žmogiškųjų išteklių trūkumas ir specialistų pritraukimo programos;
- Tarpinstitucinio bendradarbiavimo skatinimas.

Grėsmės savivaldybės lygmeniu

Igyvendinimo
veiksniai

- Turi įrodyti reikalingumą. Tas kas „apčiuopiama“ yra kur kas paprasčiau;
- Spaudimas dėl rodiklių pasiekimo;
- Mokinių užimtumo nebuvimas ir veiklų trūkumas: nėra specialistų kurie užsiimtų su mokiniais (*kai vaikai neturi ką veikti, jie veiklą geba susirasti, tačiau tai nebūtinai bus teisinga veikla*);
- Komunikacijos trūkumas. Institucijų tarpusavio bendradarbiavimo nebuvimas
Sprendimas – pagalba ne tik „popieriuose“, bet realus bendradarbiavimas.

Specialistų
veiksniai

- Žmogiškieji ištekliai: jų kompetencija;
- Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai išeina.

Padedą nacionaliniu lygmeniu

- Nuolatinis, vienodas finansavimas;
- Valstybės lygmeniu finansuojamas prevencinių programų įgyvendinimas;
- Neformalių veiklų finansavimo didinimas;
- Mokinių užimtumo skaitinimas;
- Tikslingas ir sistemingas kompetencijų ugdymas;
- Bendri susitarimai kas yra saugi fizinė aplinka ir kaip tai pamatuojama.

Grėsmės nacionaliniu lygmeniu

Savivaldybių veiksniai

- Netolygios investicijos: vienos savivaldybės investuoja daugiau, kitos mažiau;
- Individualus savivaldybių požiūris: noriu darau, noriu nedarau, noriu duodu, noriu neduodu;
- Pavieniai nesėkmingi atvejai viešinami kaip sisteminiai, vienas įvykis užgožia visą esmę;
- Ribotas neformalusis ugdymas;

Turinio veiksniai

- Mokomas prevencinės programos, kokybiškų prevencinių programų, pasirinkimas ribotas;
- Vientisos socialinių kompetencijų ugdymo programos nebuvimas;
- Per didelė orientacija į akademinius rezultatus, siekti, kad akademinės žinios ir SEU būtų lygiavertės;

Aplinkos veiksniai

- Padidėjęs nusikalstamumas;
- Per didelės tėvų teisės. Tėvų atsakomybės didinimas, baudos už vaikų ugdymo įstaigos nelankymą ir pan.

3

Kokios iškyla užduotys
savivaldybei, įgyvendinant
socialinį-emocinį ugdymą?

Sėkmės savivaldybių lygmeniu

- **Mokyklos lygmuo:** pradiniam ugdyme įgyvendinamos prevencinių įgyvendinimas. Kryptingas, nuoseklus, sistemingas darbas. Vaikai laukę programą yra labiau bendruomeniški, moka reaguoti į netinkamą elgesį, spręsti konfliktus. Programa turi būti įgyvendinama visoje mokykloje, reikia įtraukti tėvus;
- Labai priklauso nuo kiekvieno mokyklos vadovo pozicijos bei savivaldybės palaikymo. Jei geri bendruomenės santykiai, galima padaryti labai daug. Skiriamas tikslinis finansavimas, akredituotos programos (patikimos).
- Tinklaveika - Mokytojai konferencijose dalinasi praktine patirtimi, vieni iš kitų mokosi. Bendradarbiavimas tinklaveikoje, vaikai moka valdyti emocijas, spręsti konfliktus.
- Mokytojų motyvacija, mokyklos administracijos palaikymas, savivaldybės pritarimas ir finansavimas.
- **Savivaldos lygmuo:** organizuojamos SEU projektinės veiklos; švietimo pagalbos teikimas, stiprinimas – vaikai jaučiasi saugesni;
- **Nacionalinis lygmuo:** prevencinės programos, jų įgyvendinimas, tarptautinė projektinė veikla.

Nesėkmės savivaldybių lygmeniu

- Ne visi 100 proc. mokinių dalyvauja programose. Trukdo kartais mokyklos, klasės aplinka, kuomet sunku perorganizuoti net mokinių sėdėjimą bei laiko stoka;
- Sunku numatyti, sugalvoti SEU kokybės vieningus matavimo rodiklius.
- Tarpinstitucinis nebendradarbiavimas: teisiniame reguliavime „sudėliota partnerystė“, tačiau kiekviena institucija įgyvendina savo tikslus, mažai derina veiksmus, nukreiptus į tuos pačius vaikus, mokyklas;
- Reikiamų specialistų trūkumas - ministerijos turėtų rasti vieningus sprendinius, dėl specialistų pritraukimo galimybių, jų rengimo.

Rekomendacijos

- **Mokyklos lygmeniu:** siekti, kad programos įgyvendinimas būtų tikslus pagal metodikas, kad nepadaryti klaidų;
- **Savivaldybės lygmeniu:** sukurti sistemą nuo tikslų iki konkrečių susitarimų mokyklose. Mokinių-tėvų apklausos dėl kokybės klasės valandėlių ir pan.; Investuoti į mokytoją sistemiškai ir nuosekliai; Psichologinės tarnybos, kvalifikacijos centrai galėtų veikti pagal sutartus savivaldybėje prioritetus tenkinant gyvenimo savivaldybėje užsakymą;
- **Nacionaliniu lygmeniu:** numatyti tikslinį nuolatinį finansavimą. Įvedus gyvenimo įgūdžių pamokas kyla klausimas ar nesikerta su prevencinėmis programomis. Reikia yra ministro įsakymo.

„Norisi, kad valstybiniu mastu strategija dėl SEU būtų vienoda, nesvarbu kur vaikas gyvena, turi turėti tas pačias sąlygas, priemones...”

„Labai svarbus mero rūpestis - per vadovų metines užduotis keliami tikslai, atliktas tyrimas savivaldybės lygiu ir mokyklos pjūviais dėl emocinio klimato įstaigoje, kaip atspirties taškas”.

„Takoskyra tarp institucijų – švietimo ir socialinės srities – daug projektų vaikui, šeimai, nesiderinant tarpusavyje veiksmų”.

4

Kaip „išmatuoti“
socialinio-emocinio
ugdymo kokybę?

Kaip „išmatuoti“ SEU kokybę?

Socialinio ir emocinio ugdymo kokybė – kompleksinis vertinimas, apimantis mokyklos kultūrą, mokinių psichologinę gerovę ir ugdymo proceso efektyvumą.

Rodiklių ir metodų sistemos būtinybė kiekviename lygmenyje: mokykliniame, savivaldybės, nacionaliniame.

Mokyklinis lygmuo

Įrankiai ir procesai:

- Mokyklos mikroklimato tyrimai (vadovų metinės užduotys, klausimynai, mokinių įsivertinimo procesai);
- Individualios pažangos vertinimas;
- Partnerystės kūrimas su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir bendruomene: atskirų tėvų apklausos, reguliarios grįžamojo ryšio sistemos.

SEU kompetencijų stiprinimas:

- Mokymai mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams;
- Kūrybinės veiklos: menas, teatras, kultūra, sportas.

Pavyzdžiai:

- Mobilios PPT komandos, socialinių pedagogų, psichologų pagalba;
- Tėvų (globėjų, rūpintojų) iniciatyvos – nešališka pagalba.

Savivaldybės lygmuo

Bendradarbiavimas ir tinklų kūrimas:

- Savivaldybės organizuojami „apvalūs stalai“ (partnerių įsitraukimas: Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, savivaldybės administracija, policija);
- Geroji praktika – teminės išvykos į ugdymo įstaigas (įtraukusis ugdymas).

Stebėsenos rodiklių plėtra:

- Rodikliai integruojami į mokyklų strateginius planus;
- Sisteminiis reglamentų ir bendrų sutarimų peržiūra.

Savivaldybės iniciatyvos:

- Psichologinės gerovės vertinimo priemonės (nepriklausomi vertintojai per Tūkstantmečio mokyklų projektą);
- Specializuoti mokymai ir paramos priemonės mokykloms.

Nacionalinis lygmuo

Socialinės gerovės rodikliai:

- Nacionaliniai standartai (buvusios svetainės IQUES.online klausimynai, mokyklų įsivertinimo anketos);
- Duomenų naudojimas strateginiams sprendimams.

Stebėseną ir vertinimas:

- Nacionalinė švietimo agentūra (NŠA) koordinuoja darbo grupes, planų sudarymą, kompetencijų tobulinimą;
- Rodiklių sistemų kūrimas ir jų integravimas į mokyklų veiklą.

Integralios sistemos:

- Valstybinės iniciatyvos dėl testinių sistemų sukūrimo (ne projektams), remiantis gerosiomis praktikomis.

Rekomendacijos ir iššūkiai

Rekomendacijos:

- Tęstinis procesų vertinimas (ne trumpiau nei dveji metai).
- Glaudesnė komunikacija su tėvais (globėjais, rūpintojais) ir bendruomene (pvz., padėkos renginiai).
- Metodų įvairovė: apklausos, stebėjimas, individualūs pokalbiai.

Iššūkiai:

- Mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų trūkumas.
- Nepakankamas finansavimas ir resursai nacionaliniu lygmeniu.
- Mokyklų perdegimo rizika ir grįžtamojo ryšio trūkumas.

Išvada

SEU kokybės matavimas – tai nuoseklaus planavimo, veiksmingų įrankių ir aktyvaus bendradarbiavimo rezultatas;

Sėkmės pagrindas – mokyklų, savivaldybių ir nacionalinio lygmens sinergija;

Partnerystė, įtrauktis ir tvarumas – kelias į sėkmingą socialinio ir emocinio ugdymo plėtrą.

**Dėkojame už
bendrą darbą
kartu!**

